

marginea comunicărilor a fost evidențiată importanța valorificării informațiilor cuprinse în documentele din fondurile arhivistice românești, care pun în evidență definirea raporturilor româno-turce.

În deschiderea simpozionului, a avut loc vernisajul expoziției *Documente din arhivele românești privind istoria relațiilor româno-turce*, organizată de Arhivele Naționale ale României în colaborare cu Direcția Arhive Diplomatice-Ministerul Afacerilor Externe al României.

Prezentarea expoziției de către reprezentantul Arhivelor Naționale, drd. Claudiu Turcitu, s-a bucurat de un real interes, atât din partea specialiștilor, cât și din partea publicului larg.

Succesul de care s-a bucurat expoziția, prin diversitatea genului de documente expuse, încadrând perioada istorică 1614-1962, dar și prin atragerea unui public variat (elevi, studenți, profesori, cercetători, reprezentanți ai diasporei române din Turcia etc.), a determinat ca reprezentanți ai autorităților locale din Izmir să solicite Arhivele Naționale ale României, prin intermediul Consulatului General din Izmir, prelungirea pentru încă trei săptămâni a acestei expoziții.

Prin organizarea expoziției fotodocumentare, pe lângă punerea în valoare a surselor documentare aflate în păstrarea instituției noastre, au fost concretizate și prevederile recentului Acord de cooperare încheiat între Arhivele Naționale ale României și Arhivele Statului din Turcia.

IULIA CHEȘCĂ,
CLAUDIU TURCITU

Alexandru Ligor, Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino stolnicul, Ion Neculce, cronicari?, Iași, Editura Junimea, 2004, 373 p.

Autorul, prof. dr. în istorie Alexandru Ligor, cunoscut pentru acribia cu care și-a scris lucrările, stăpânind la perfecție paleografia chirilică, și-a asumat responsabilitatea de a se întreba pe sine și, mai ales, pe toți cei care au scris despre Grigore Ureche, Miron Costin, stolnicul Constantin Cantacuzino și Ion Neculce dacă despre aceștia se poate spune că sunt doar cronicari.

Aprofundând o bibliografie care numără peste 574 de lucrări, datorate unor personalități care de-a lungul timpului s-au aplecat asupra studierii vieții și operelor scrise de cei enunțați, ca Gh. Adamescu, Adolf Armbruster, Mihai Berza, Ioan Bianu, Dimitrie Cantemir, Virgil Cândea, George Călinescu, Șerban

Cioculescu, Timotei Cipariu, Ovid Densușianu, C. Dima-Drăgan, Ioan C. Filitti, Vlad Georgescu, C. C. Giurescu, Nicolae Milescu, Panait I. Panait, Mihail Kogălniceanu, August Treboniu Laurian, Samuil Micu Klein, Ilie Minea, Vasile Netea, Ion Nistor, Constantin Noica, Șerban Papacostea, Ștefan Pascu, Andrei Pippidi, Constantin Rezachevici, Alexandru Rosetti, Dan Simonescu, Gabriel Ștrempel, Tudor Vianu, Alexandru Zub etc., Alexandru Ligor nu a făcut doar un inventar, ci o amplă operă de investigație și sinteză. Investigarea a reprezentat, pentru fiecare referință bibliografică, depistarea izvorului, studierea atentă a conținutului său informativ, sub raport cronologic și tematic, și concluziile personale reieșite din lectura respectivă.

Astfel, Alexandru Ligor concluzionează că Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino stolnicul și Ion Neculce au fost numiți cronicari nu numai atunci când le-au fost analizate scrierile istoriografice, ci și când au fost prezentați cu întreaga lor activitate culturală, politică, diplomatică și militară, și aceasta nu de puține ori, și în virtutea unei interpretări tradiționale, alteori punându-se chiar semnul egal între semnificația cuvântului *cronicar* și a celui de *istoric*. Mai mult, s-au alăturat cuvântului *cronicar* aprecieri de genul „scriitor”, „cărturar”, „personalitate”, „învățat” și chiar „savant”. Pentru a demonstra că denumirea de *cronicari* le-a nedreptățit activitatea, autorul a apelat tocmai la cercetările remarcabile ale oamenilor de știință prestigioși.

Stilul autorului excelează prin concizie, aceasta fiind dată și de categoriile de lucrări citate: dicționare-enciclopedii; tratate de istorie; sinteze asupra istoriei literaturii române; filozofie; monografiile închinat lui Ureche, Costin, Cantacuzino stolnicul, Neculce; studii introductive și prefețele edițiilor critice; istoria culturii; istorie zonală (Moldova); monografiile închinat unor personalități politice (Vasile Lupu sau Constantin Brâncoveanu); studii și articole de mai restrânse dimensiuni și, foarte rar, recenzii. Au fost inserate și prezentate uneori pe larg majoritatea edițiilor operelor lui Ureche, Costin, Cantacuzino și Neculce, pentru a se consemna opiniile prefațatorilor, autorilor studiilor introductive, buni cunosători ai vieții și activității celor cărora le editau opera.

Cuprinsul lucrării conține o introducere a autorului, urmată de două mari capitole intitulate: *În fața istoriei – contemporanii și „urmașii” imediați (sec. XVII-XVIII); Școala Ardeleană; Sec. al XIX-lea. Începutul folosirii termenului de „cronicar” pentru vechii scriitori de istorie. Prima jumătate a veacului XX; De la mijlocul veacului XX la mileniul III și capitolul Opinia noastră: Concluzii, Addenda, Bibliografie, Abrevieri.*

Concluzia la care ajunge Alexandru Ligor este aceea că Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino și Ion Neculce sunt întâi scriitori de istorie erudiți. Sunt independenți, nu scriu la comanda și în interesul unei persoane sau al unei familii. Toți scriu pentru țara lor, pentru români, comanditar fiind propria conștiință.

Ei văd derularea faptelor și fenomenelor istoriei în spirit evoluționist, în concepții clar exprimate, istorice, politice, au principii pe care le respectă, au metodă.

Motivul care l-a determinat pe autor să scrie această lucrare a fost, după cum însuși menționează, „încrederea într-o dreaptă ierarhizare a valorilor culturii vechi românești. Ureche, Costin, Constantin Cantacuzino, Ion Neculce nu sunt cronicari. Ei sunt istorici. Sunt personalități ale culturii și istoriei române, nu doar cronicari”. Și ca să nu existe suspiciuni asupra faptului că au fost socotiți doar cronicari de personalitățile românești, Alexandru Ligor își expune punctul de vedere asupra operelor înaintașilor lui, încă de la primele pagini: „Deși opinia mea cu privire la situarea lui Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino stolnicul și Ion Neculce pe o anumită treaptă a valorilor culturii (istoriografiei) române diferă de aceea exprimată de mulți distinși cercetători ai scrierilor din vechime, totuși, respectul meu datorat domniilor lor pentru truda științifică, nobilă, îndelungată și cu atâta rod rămâne unul deosebit. Fără dănșii, nici cartea aceasta nu ar fi fost”.

Deși apărută în 2004, lucrarea, care este o reală contribuție în literatura noastră istorică și bibliografică, a rămas nerecenzată până astăzi, acesta fiind motivul care ne-a determinat s-o semnalăm, cu speranța că cei interesați o vor parcurge, deoarece ea sintetizează cele mai importante date biografice, iar un riguros aparat critic oferă multe posibilități de consultare a lucrării și de înțelegere a faptului că Grigore Ureche, Miron Costin, stolnicul Constantin Cantacuzino și Ion Neculce nu sunt doar cronicari, ci istorici erudiți.

LIDIA BRÂNCEANU

Notițe bibliografice

1. ТК RKP(b)-BKP(b) i naționalnii vopros, 1918-1933/CC al Partidului Comunist(b) Rus-Partidului Comunist(b) Unional și problema națională, 1918-1933, kniga 1, sub redacția L. S. Katagova, L. P. Koșeleova, L. A. Rogovaia, Moscova, ROSSPEN, 2005, 783 p.

Ne cerem scuze cititorilor noștri pentru că le prezentăm lucrări „vechi”, adică apărute anterior anului 2006! Considerăm că e mai util să le prezentăm – chiar și așa, în pofida unui anumit decalaj între data apariției lucrării și cea a prezentării ei – pentru că, în acest fel, specialiștii români au posibilitatea să afle măcar despre existența lor. Dacă luăm în considerare faptul că este vorba, în